

Szanowni Państwo – Dyrektorzy instytutów PIN PAN,

Chcę poinformować o kolejnym wyroku Sądu, który uznał, że dyrektorowi instytutu PAN przysługuje nagroda jubileuszowa za 45 lat pracy zgodnie z zapisami ustawy o Polskiej Akademii Nauk. Wyrok jest prawomocny. W uzasadnieniu Sąd stwierdził:

„ [...]W ocenie Sądu podstawę prawną przyznania powodowi nagrody jubileuszowej stanowi art. 98 ust. 2 pkt. 6 ustawy o Polskiej Akademii Nauk. Za zastosowaniem przywołanej regulacji do powoda przemawia szereg argumentów. Ustawa o PAN jest ustawą szczególną wobec ustawy kominowej, odnosi się bowiem do konkretnej osoby prawnej jaką jest Polska Akademia Nauk. Jak wynika zaś z brzmienia ustawy kominowej, jej zakres podmiotowy jest znacznie szerszy, dotyczy ona zróżnicowanych podmiotów i nie zawsze jest dostosowana do specyfiki konkretnej jednostki. Prawo do nagrody jubileuszowej z ustawy o PAN ma odmienny charakter niż to przewidziane w akcie wykonawczym do ustawy kominowej. Tym samym, ustawa o PAN – jako szczególna – w zakresie sprzecznym z ustawą kominową wyklucza jej działanie. Ustawa o PAN jest jednocześnie aktem późniejszym (z 2010 r.) względem ustawy kominowej z 2000 roku. Nie można też nie zauważyć, że ustawa kominowa jest ustawą wyjątkową i jako taka nie może być interpretowana rozszerzająco.

Ponadto, zdaniem Sądu - kolizja między art. 98 ust. 2 pkt 6 ustawy o PAN, zgodnie z którym pracownik PAN po 45 latach pracy nabywa z mocy prawa nagrodę jubileuszową w wysokości 400% wynagrodzenia miesięcznego. Przepis art. 98 ust. 2 pkt 6 ustawy o PAN przewiduje prawo do nagrody jubileuszowej z mocy prawa. Zakres tego uprawnienia zależy tylko i wyłącznie od okresu zatrudnienia, a podmiot uprawniony, który spełnia wymóg określonego stażu pracy z mocy ustawy nabywa prawo do nagrody jubileuszowej. Z kolei § 2 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia przewiduje prawo do nagrody jubileuszowej działające z mocy swobodnego uznania. Oznacza to, że nie wystarczy spełnienie przesłanki stażu pracy, konieczne bowiem jest również uzależnione od swobodnego uznania działanie organu. Nagroda jubileuszowa z ustawy o PAN nie jest więc w istocie świadczeniem dodatkowym w rozumieniu wyżej wymienionego rozporządzenia. Jednakże, przewidziany w nim katalog świadczeń dodatkowych nie jest wyczerpujący. Art. 11 ust. 1 ustawy kominowej, dopuszcza bowiem istnienie innych świadczeń dodatkowych, ustalonych w odrębnych przepisach. Co więcej, przepisy rozporządzenia są bardziej niekorzystne dla uprawnionego niż przepisy ustawy o PAN zarówno pod względem wysokości nagrody, jak i sposobu nabycia uprawnienia do niej. Skoro zaś dyrektor IFJ PAN nabył z mocy ustawy o PAN prawo do nagrody jubileuszowej to przyznanie mu nagrody na mocy rozporządzenia stanowiłoby naruszenie zasady zaufania do państwa i teorii praw nabytych.

Warto też zwrócić uwagę na dualizm zatrudnienia dyrektora IFJ PAN – jako osoby zatrudnionej jednocześnie na stanowisku zarządcy jednostki organizacyjnej oraz na stanowisku pracownika naukowego (art. 53 ust. 1 i ust. 5 ustawy o PAN). Z uwagi na to, w ocenie Sądu, art. 5 ust 1 wspomnianego rozporządzenia przewidujący wyłączność co do zasady pobierania wynagrodzenia miesięcznego przez osoby objęte działaniem tego przepisu (nie licząc świadczeń dodatkowych – art. 5 ust 2 i nagrody rocznej) stosuje się jedynie do części wynagrodzenia miesięcznego związanego z zarządzaniem instytutem. Wynika to już z literalnej interpretacji wskazanego przepisu, który stanowi, że zatrudnienie w rozumieniu tego aktu wiąże się ze świadczeniem usług związanych z zarządzaniem. Przepis ten ma poza tym

charakter restrykcyjny, ograniczający, stąd niedozwolona jest jego wykładania rozszerzająca. [...]”

Stanowisko Sądu jest w pełni zgodne z tezami ekspertyzy prawnej i publikacji naukowej prof. Andrzeja Szumańskiego, dostępnych na stronie internetowej PINPAN. Potwierdza też stanowisko Prezesa PAN z pisma rozesłanego do dyrektorów instytutów PAN w lipcu 2015 r. Kilka miesięcy później, wiosną 2016 r. prezes Jerzy Duszyński i wiceprezes Paweł Rowiński zmienili zdanie. Zainicjowali też nagonkę na instytuty, które postępowały zgodnie z ich wcześniejszą wykładnią. W grudniu 2017 r. Rada Dyrektorów Jednostek Naukowych PAN (RDJN), której wtedy przewodniczyłem, zwróciła się do prezesa Duszyńskiego z petycją o wykorzystanie ekspertyzy prof. A. Szumańskiego w trakcie kontroli przeprowadzanej przez Najwyższą Izbę Kontroli. Prezes PAN odmówił, a raport NIK okazał się dla Akademii i instytutów bardzo niekorzystny. Tezy raportu NIK zostały zakwestionowane przez kilka (ok. 10) wyroków sądów powszechnych, które przyjęły jednolitą linię orzekania i uznały, że ustawa o PAN jest ustawą szczególną (*lex specialis*) w stosunku do ustawy o wynagrodzeniach. Takie samo stanowisko zajęła Międzyresortowa Komisja Orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Jerzy Duszyński przegrał również proces cywilny o naruszenie moich dóbr osobistych. W apelacji twierdził, że przysługuje mu immunitet, bo oszczerstwa pod moim adresem rozpowszechnił jako Prezes PAN. Sąd Apelacyjny nie podzielił tego punktu widzenia, a w uzasadnieniu stwierdził, że naruszanie dóbr osobistych dyrektora instytutu PAN nie należy do obowiązków Prezesa PAN. Jerzy Duszyński musiał mnie przeprosić.

Nie wymaga komentarza fakt, że panowie prezesi Duszyński i Rowiński kwestionują ww. wyroki sądów, co naraża podlegające ich nadzorowi instytuty na koszty przegranych procesów. Warto natomiast zauważyć, że projekt nowelizacji ustawy o PAN, opracowany przez zespół wiceprezesa Rowińskiego, zawiera zapisy uznające prawo członków dyrekcji instytutów PAN do prowadzenia badań naukowych i pobierania za to wynagrodzenia, oraz prawo do nagrody jubileuszowej na takich samych zasadach jak dla wszystkich innych pracowników instytutów. Być może ma to zapewnić przychylność dyrektorów dla projektu, który drastycznie ogranicza samodzielność instytutów.

Z wyrazami szacunku,

Marek Jeżabek
Dyrektor IFJ PAN w latach 2004 - 2020